

FLUID

Sabina Cvilak Damjanovič, sopranistka

Mimi v Helsinkih in Washingtonu

Pozdravljena, Sabina,

pišem ti na Finsko, v Helsinke, kjer te obžujejo od leta 2003. V finski nacionalni operi si kot Liu v operi Turandot tedaj prvič nastopila z Janezom Lotričem. Mnogo kasneje sta bila skupaj "zaposlena" v mariborski operi. Imela sta menda isto dunajsko agencijo. Po sijajnem debiju si na Finskem nastopila še na njihovem znamenitem opernem festivalu Savonlinna, kjer si zablestela kot Antonia v Hoffmannovih pripovedkah. V teh prednovoletnih dneh nastopaš v vlogi Mimi v finski nacionalni operi - v La Boheme. Zakaj prav Finci? Nič hladni severnjaki niso, kajne? Zelo zmotne so naše predstave o njih. Ko sem bila pretekli mesec v Turkuju, ki bo vsak čas evropska prestolnica kulture, so se organizatorji pohvalili z bogatim opernim programom 2011, ponosni so na svojo mednarodno prepoznavnost. Kako jih vidiš ti po teh letih sodelovanja?

Priznam, da si od vseh najbolj upravičila uvrstitev v našo nekdanjo rubriko Kandidati za idole iz leta 2002, ko si bila še obetavna podiplomska študentka

graške visoke šole za glasbo. Danes si že dobitnica nagrade Prešernovega sklada in najobetavnejša mlada sopranistka - s stoječimi ovacijami v washingtonski in še prenekateri tuji operi.

Če se naprej sprehodiva po bleščečih poglavjih tvoje kariere, ne morem mimo tvoje naveze s slovitim Placidom Domingom. Spoprijateljila sta se, izjemno te ceni in povabil te je v washingtonsko narodno opero, kjer si bila tudi Mimi, v losangeleški operi pa Michaela v Carmen. Sodelovala si tudi s slovitim Andreo Bocellijem, skupaj sta bila v Singapuru. Kako je biti ob zvezdniku, ki ga recimo gledamo in poslušamo vsak dan - njegov Partiro v TV-reklami za Ferrero Rocher? V Washingtonu si med drugim pela na koncertu pod taktirko Placida Dominga in z Andreo Bocellijem izvedla Rossinijevo Petite Messe Solennelle. Kakšen je tvoj odnos do popularizacije opere v slogu nekdanjih treh tenorjev? Je koristila ali škodila razvoju opere?

Prva predstava Turandot v ameriški prestolnici je bila 17. maja lani. Tudi koncertno izvedbo te

opere si pela v Baltimoru, v Lyric Opera House pod taktirko Placida Dominga. V washingtonski nacionalni operi si nastopala še v operah La Boheme in Carmen. Povej kaj o tistih stoječih ovacijah in evforičnih kritikah v Washingtonu Postu? So zelo drugačne od tukajšnjih opernih kritik, ki so tako destruktivne, se ti ne zdi? Sicer do tebe niso bile nikoli.

Letos si bila Desdemona (Otello) v operi Palm Beach, Marinka (Prodana nevesta) v Valencii, Michaela (Carmen) v Navarri. Žal na slovenskih odrih še nisi bila Mimi. Verjetno še boš? Kakšna je temeljna razlika med delom v domači operi, mariborski, in recimo v Washingtonu, Helsinkih ali Hamburgu?

Menda si bila najprej že sprejeta na študij biokemije v Ljubljani, potem pa je iznenada padla odločitev za solopetje v Gradcu. Mentorica Jolanda Korat je bila menda odločilna. Študij v tujini ti je omogočal veliko nastopov, v tem je razlika, če bi bila na ljubljanski akademiji, kajne? Ti si kot študentka lahko nastopala, avstrijske šole imajo svoje odre, dvorane in

prirejajo lastno produkcijo. Začela si menda kot mezzosopran, potem pa presedlala v lirski sopran. Sreča zate, saj vemo, kakšna je usoda mezzosopranistk, kakšne so njihove vloge. Znana si po tem, da varuješ glas, da ga nikoli ne napenjaš preveč in da znaš tudi odkloniti vloge. Zakaj je tako pomembna precizna izbira repertoarja zate? Ni ti treba na uničujoče avdicije za vsako vlogo, imaš dovolj referenc. Privilegij, kajne? Ti je žal, da si odšla iz domačega mesta? Publika te pogreša, a hkrati je ponos ob tvojih uspehih v prestižnih glasbenih središčih tudi veliko vreden.

Ne gre iz spomina recimo tvoj nastop v tisti modri obleki ob vstopu Slovenije v območje evra v Gallusovi dvorani ali državna proslava, na kateri si nastopila med poppevcji z izvedbo prekmurske Zrelo je žito. Bil je zares nepozabno. Kako take neoperne "obveznosti" doživljaš ti?

Kolikokrat zapuščas svoj nov dom v Lukovici in odhajaš po vseh poldnevnikih. Samo zadnji dve leti beležiš na desetine različnih koncev - kaj te najbolj privlači,

kako te sprejemajo vedno novi kolektivi? Kako se spopriemaš z vsemi temi premiki - intimno, profesionalno? Ni prav lahko priti na tuj prestižni oder med same tujce in se zliti s kolektivom v nekem emocionalnem projektu, kar vsaka opera na svoj način je? Kako te nacionalnost opredeljuje? Moraš še vedno pojasnjevati, kaj, kje je Slovenija, slovensko? Dubaj, Pamplona, Valencia, Los Angeles, Helsinki, Gradec, Dunaj, Hamburg, Trst, Tokio, Singapur, Monte Carlo, Dresden, Beograd, Bratislava, Frankfurt - mesta, kjer si že pela. Se spominjaš vseh in vsakega? Bi znala naštetii vsaj kako ime svojih sopevcev, solistov? Kako bi primerjala velike dirigente, kot so Seji Ozawa, Mikko Franck ...? Kdo te je najbolj vznemiril do zdaj - in ja, vem, Azija te privlači, rada imaš azijske začimbe. Na Finskem je najbrž krepko pod ničlo, a saj v Lukovici je tačas tudi - in bližje Božičku si, kar je obetavno?

Bodi lepo, pogrešamo te na domačem odru, a te privoščimo svetu. Naj ti glas služi, čuvaj se in ustvarjalno, lepo leto ti želimo, **Melita Forstnerič Hajnšek**

Domingo in Bocelli - supernagrada

Pozdravljena, Melita,

najlepša hvala za pozdrave v Božičkovo deželo. Tukaj nas že ves čas pridno zasipava sneg - in čeprav je bila naša opera Turandot leta 2003 prav tako decembra, se mi zdi to leto še posebej belo in mrzlo.

Narava je tukaj trenutno precej hladna, tega pa ne bi mogli trditi za kulturno zelo osveščene in gostoljubne Fince. Povsem so me očarali s svojo naklonjenostjo kulturi, ki jo privzgjajajo že čisto majhnim otrokom. V skoraj vsaki družini otroci igrjajo na kak inštrument, obiskujejo tečaj baleta ali jim starši kako drugače približajo umetnost. To je opaziti tudi v operni hiši v Helsinkih, po kateri se nenehno podijo otroci. Imajo ure baleta, hodijo k zboru, prisotni so v marsikateri predstavi ... Eden od načinov, kako približati opero otrokom, je, da otroci poskušajo sami odigrati vloge različnih oper, tako spoznajo vsebino in se živijo v predstavo, preden jo vidijo v originalu na odru.

Pravkar smo prestali premiero opere La Boheme, ki je zame ena dramsko najboljše napisanih oper, da ne govorim o glasbi, ki prodre do še tako zahtevnih ljudi. Produkcija je zelo nenavadna, moderna. Morala sem prilagoditi svoje videnje o tej operi. Dirigent je slavni Leif Segerstam, ki je resnično nekaj posebnega - in na Finskem in v svetu silno priljubljen. Zelo sem se veselila sodelovanja z njim. Želela sem si, da vdahne nove zamisli moji že velikokratni interpretaciji opere La Boheme. Mislim, da sem se pod njegovim vodstvom zares veliko naučila. Prepričana sem, da me bo v prihodnjih predstavah še velikokrat pozitivno presenetil.

Zanimivo je pogledati nazaj, ko omenjaš rubriko v Večeru iz leta 2002 Kandidati za idole. Čeprav se mi zdi, da je bilo to skoraj včeraj, se je zame v teh letih spremenilo marsikaj, samo ljubezen do glasbe je ostala ista. Da sem nastopala na odrih z nekaterimi najbolj priljubljenimi glasbeniki, kot sta Placido Domingo in Andrea Bocelli, si štejem le kot supernagrada, ki mi jo je podelila usoda. Seveda je razlika, ko se pojaviš na odru pred 16.000 ljudmi. Energija, ki ti jo da vsa ta množica, je ogromna. Še bolj pa sem se razveselila mailov poslušalcev, ki sem jih prejela po koncertih in predstavah. Tako se mi zdi, da ima to, kar počnem, nek pomen, in da je ljudem všeč in so zadovoljeni.

V operi se ponujajo tako ogromne možnosti. Sama jo vidim kot multimedijško zvrst. Opera kot zvrst se od glasbe v obliki koncertov v največji meri razlikuje po tem, da mora pevec (oz. igravec) zraven podajanja glasbene vsebine podati tudi vsebinsko podobo karakterja. Pri tem ima na voljo scenografijo, kostume, masko, nemalokrat tudi koreografijo in še kaj. Veliko ljudi smatra opero kot zvrst nad zvrstmi, saj se v njej lahko pojavijo prav vsi elementi umetnosti. Glasba, igra in drama, ples, kostumografija in maska, projekcije, film, fotografija, likovna umetnost, scenografija, književnost in poezija, dizajn luči ... Če gledamo na opero na ta način, v njej takoj najdemo možnost, da se v eni sami predstavi združijo vse veje umetnosti. Vsi ljudje, ki imajo radi estetiko in katerokoli zvrst umetnosti, bi torej lahko v operi našli kaj zase. V tem vidim ogromen potencial za operno zvrst in ji napovedujem bleščečo prihodnost.

Seveda mi je kristalno jasno, da bi bilo nesmiselno pričakovati, da lahko zadovoljiš vso publiko. V prvi vrsti pojem zase in za ljudi, ki jim je moja umetnost všeč. Kritikom se skušam izogniti, še posebej nekaterim domačim, ki kritizirajo nepremišljeno in velikokrat zlonamerno ali pa vsaj s svojo kritiko dosežejo neželen učinek, da publika ignorira naše nastope. To zagotovo ne bi smel biti učinek prave, konstruktivne kritike. Zato čutim še posebno spoštovanje do domače publike, saj nas je Slovencev tako zelo malo - in resnično si želim, da bi nam lepa glasba dala nekaj posebnega, predvsem pa, da nam pomaga pri nacionalni prepoznavnosti naše dežele in umetnikov. V vseh letih potovanja po svetu sem imela kar nekaj stikov z našimi ambasadami in vedno znova jim razlagam, da je glasba najboljši ključ, ki z lahkoto odpre vsa vrata in je s tem prvovrsten "diplomat".

Tako kakor domačo publiko težko primerjaš s publiko drugod, tako je tudi delo v tujini povsem neprimerljivo z delom v Sloveniji. Še vedno sem mnenja, da imamo fenomenalne možnosti, ki bi jih veljalo izkoristiti. Karkoli se v zakulisju že dogaja, edina skrb zaposlenih v operi ali ljudi, ki so odgovorni za našo kulturo, bi morala biti, da se obdrži publika in poveča zanimanje. To pomeni, da je potrebno ponuditi kvalitetne predstave z modernim pristopom. Opera je kot elitna zvrst neupravičeno izgubila renome. Moja izkušnja je, da so ljudje, ki jim je bila opera prvič predstavljena na pravi, pozitiven način, le-to hipoma vzljubili. Tukaj predvsem govorim o otrocih. Želim si, da bi doma lahko spremljali kvalitetnejše predstave. Da je cilj kulturnikov vzpodbuditi

(Marjan Laznik)

Glasba je prvovrsten diplomat

ljudi - ne samo izpolniti kvote predstav.

Že v času študija sem si želela kreativne svobode, da si lahko sama določam urnik, izbiram vloge. Se pravi, da sem sama sebi gospodar glede umetnosti. To je dandanes precej velika želja, ki pa prinaša ogromne prednosti. Ko izberem ali odklonim vlogo, to storim z najboljšim prepričanjem, da delam zase ali za publiko nekaj dobrega. S tem nadzorom skrbim tudi zase in za svoj glas, kar si danes lahko privoščijo le malo pevcev. Razporejanje časa in drugačne možnosti so bile tudi poglaviten razlog mojega odhoda iz mariborske opere, kar pa ne pomeni, da se ne bi z veseljem vrnila za kakšen posamezen projekt. Mariborska opera je in bo ostala moja matična hiša, kot tudi jaz sem in bom ostala Mariborčanka, kamorkoli me bo že zanesla moja umetniška pot ali ljubezen.

Pošiljam ti lep pozdrav iz čudovitih, v snegu lesketajočih se Helsinkov. Hkrati želim vašim bralcem in vsem, ki nosijo glasbo v svojem srcu, čarobno obdobje božiča in vse najboljše v 2011.

Sabina